

SEAMUS HEANEY

Az ösvény

I

Ahogy az ösvényen haladtam,
a szél a bokorban úgy süvített, mint
öreges sípoló beszéde. Tudtam,
az eltűnt szavak tornácán vagyok.

Keresztút mellől, csúrból gyűltek oda,
felfordított taligák fedezéke alól.
Nyír-fehér torkok okádták ki őket,
verdestek vas ágykeretek fölött,
míg el nem hagyta a lélek a testet.
A nap, mikor felfüstöltek az égre,
pállott volt, mint egy idegen lehelet –
megültek a kövek nyelvcsapjain
és a galagonya lágy tüdején.

Akkor jöttem rá, hogy miért lehelt rám
a kezdetektől az ösvény mostanáig,
gyöngyös pókhálók és az utolsó csipkék
meg sombokrok szétfroccsent vére közül.

II

Nagyhangúak – asszonytalan a konyha.
Nyáron soha nem gyújtottak világot,
az alkonyt úgy vették, ahogy jött,
mint komoly fák. Ültek sötétben,
pipájuk parázslott, csak hümmögettek,
Ühüm, Ühüm, ha moccant a kutya,

Seamus Heaney, ír költő, 1939-ben született az akkor döntően protestáns Észak-Írországban, katolikus családban. Egyetemi tanulmányait Belfastban végezte. Rövid középiskolai tanárkodás után a kaliforniai Berkeley egyetemen adott elő, majd hazaköltözött, de immár nem az Egyesült Királysághoz tartozó Észak-Írországba, hanem az Ír Köztársaságba. Verseiben, amelyekért 1996-ban Nobel-díjat kapott, folyamatosan, de szinte mindig áttételesen reflektál az ír történelemre és az észak-ír válságra. E számunkban szereplő verseit a *Kálvárisziget (Station Island)*, illetve a *Dolgok látása (Seeing Things)* című kötetéből válogattuk. (A ford.)

egy kurta *Maraggyá*. Szemem lehunytam,
szemhéjam alatt fényparányok úsztak,
fejem szellős volt, székem föl-alá
ringott az ágak között, és a szélben
varjúrajt vert föl az új *Ühüm*.

III

Ne moccanj. Mindent hallhatsz,
ami van. A csorda fölött zenélő
vezetékeket, traktort, ugató kutyákat,
kamiont, ahogy távol kettesbe vált.
És mindig a föld felszíni zaját:
fogalmad sem volt, hogy hallod, de reccsent
egy ág, és benne szakadt a rigóban
a szó.

Ha elfáradtál, vagy megijedtél,
a hangod visszacsúszik a régi helyére,
olyan lesz, mint amott az árnyaidé...
A vérző erdőn Dante letört egy ágat –
sóhajtás hallatszott, vér bugyborekolt,
ahogy zöld gallyak izzadnak a tűzben.

Egy cella lakatja kattan most valahol,
megkezdte a szertartást a vallató,
vérző cigaretta parányai izzanak fel,
az árnyak hörögnek és könnyörögnek.

Felmérések

XIV

Szeráf voltam arany levélen egyszer.
Talpfák között hallgattam a pacsirtát,
Szöcskét, kutyát, egy gép berepülését –

Felhúzott és hangnemet váltva eltűnt.
A makulátlan, fogas sín felett
Hó remegett. Mint a Vesta-szüzek,

Álltak két oldalon a margaréták.
Motorolajfoltok a köveken.
Állt az idő, a levegő. Egyensúly.

Semmi nem dőlt el, bármi váratott
Magára, már be is következett
A vákuum jóváhagyott idejében.

XXI

Puskát egyszer sütöttem el életemben –
Egy .22-est. Húszméternyire,
Fára szögelt zsebkendő négyszögére.

Felvillanyozott – hogy énekelve repült ki
A legkönnyebb érintéstől a golyó,
Hogy a célpont egyszer csak összerándult:

Rögtön új értelmet nyert a *kiolt* szó.
Mindjárt láttam, akár a kezdetekkor,
A lélek fehér vásznát ellobogni

Az úrbe és tudtam: az a lövés
Az öröklét elleni bűn volt. –
Új megvilágításba került a szó is.

XXXII

Soha nem hagyott cserben a folyóvíz.
Ha vízen keltünk át, valami történt.
Lépőkövek voltak a stációink.

Töltés: vagy mocsáron át vezetett,
Hogy át lehessen kelni szárazon,
Vagy áthidalt csobogókat, csatornát.

Megnyugszom, ha erről beszélek. És
Ha csak kiejtem: töltés, gázló,
Apám árnyéka közeleg az úton

A nap felől, ásókra-rongyra sandít:
Tőzégvágók hányták el vagy a lelkek –
Aztán átkeltek a csermelyre dőlt fán.

XXXIII

Kicsit légy prózai. Jusson eszedbe,
Hogy hagytad ott azt, ami kiürült
A halálával. Megfordultál, kimentél.

Aznap reggel jobban zuhogott a keményebb
Cserepekre, hidegebb ablakokra,
A szélszaggatta fű fakóbb volt,

Vagy úgy tűnt. A maga tervezte ház
– „Egyszerű, tágas, olyan rendes, tudod” –
Ez a szigor- és szabály-paradigma,

A korlátozott képzelgés szentélye
Akkor lett önmaga legtisztább ideája,
Akár a röntgenkép a testé.

XLII

A tőzegkockák, a töltés, a hanga
Meg a szöcskék – még nyaranta visszajön mind,
Egyre ritkábban. Komor alakok

Hajlongtak a majdnem áldott földön, ástak
Ingujjban vagy csak körbenéztek a lápon –
Ma mind csak jelenés, aktívak mégis,

Röghöz kötöttek, két lábbal állnak a földön,
Érdeklődők, nem tudják, mennyire
Visszavonult az árnyak birodalma,

Hogy rég eltűnt a pacsirta erről a földről –
Pedig mintha még egyre látnák:
Mint távoli domb, megvillan a fényben.

XLIV

Mind elment már a fénybe? Talán
Míg olvasom ezt, a csillagcsarnokot
Valóban formák népesítik be. Amúgy

Nem. A maradék kevés fény fakó, mint
A kukac, ha éjjel kihúztam a horgot
Örömtelenül, készen a semmire,

Ami várt, hiszen csak a semmi volt ott.
Habár a *Mind elment* beismerése
Inkább olyan, mint amikor kapás van,

A bot megmoccan, a vége lecsippen,
Halott levél kavargó el az árral –
Látszatra gyorsabb, mint maga a víz.

(Imreh András fordításai)

KRUSOVSZKY DÉNES

Chris Burden-másolat (2.)

Azt a macskát mégiscsak
meg kellett volna fojtanom,
amíg háttal álltál,
egyszerűen a mosogatóba,
de ez már egy másik történet.

Ahogy magamra zárom
a szekrényt, rögtön elfelejtem,
melyik folytatásban egyeztünk meg.

A szellőzőrésen kidugott ujjammal
röviden megmutatom,
milyen változatos a testi szerelem,
aztán, a biztonság kedvéért
inkább visszahúzom ezt is.

És innentől már csak várni kell,
mert ebben az egyetlen,
apró gyávaságban
idővel felgyűlik a teljes vereség.

Chris Burden-másolat (3.)

Annak a néhány grammnak,
amivel könnyebb leszek,
semmi köze a lélekhez.
Ha egyáltalán van ilyen
és nem csak azt a sarokba állított
poros gyereket csúfoljuk így.

Én jobban szeretem a friss
aszfaltot, ahogy megőriz
egy elvétett lépést,
rossz helyre rúgott kavicsot,
galambszárnyat,
de semmit sem tud
arról a fehér falról,
ami elé most óvatosan beállok.

Mikor célbaveszel, egy bólintással
összefoglalom, mit tanultam
eddig az önzésről,
aztán megdőnök kicsit
és felnyögök mint egy vászonzsák.

JAN WAGNER

csiperkék

az erdőben egy tisztáson találkoztunk velük:
két expedíció a derengő fényben
némán szemlélték egymást. közöttünk a
szúnyograj ideges sürgönydrót-zümmögése.

nagyanyám híres volt a *champignons farcis*
receptjéről. magával vitte
a sírba. ami jó, mondta, azt az ember
alig tölti meg többel mint saját magával.

később a konyhában a fülünkhöz tartottuk
a gombákat és csavarni kezdtük a tönkjüket –
vártuk a belsejükből a finom pattanást,
keresve a megfelelő kombinációt.

Jan Wagner 1971-ben született Hamburgban. Szülővárosának egyetemén, a dublini Trinity Collage-ban és a Berliini Humboldt Egyetemen tanult anglistikát. Jóllehet, eddig mindössze három verseskötete jelent meg (*Probebohrung im Himmel*, 2001; *Guerickes Sperling*, 2004; *Achtzehn Pasteten*, 2007), de mivel azokat általános elismerés fogadta, a 40 évesnél fiatalabb német nyelvű költők egyik legjobbjaként tartják számon. Az angol nyelvű költészet fordítójaként, szerkesztőként és kritikusként is tevékeny. A *champignons* és a *hamburg – berlin* a *Probebohrung im Himmel* (Berlin Verlag, Berlin, 2001), a *kolumbus* a *Guerickes Sperling* (Berlin Verlag, Berlin, 2004) című kötetében jelent meg; az első kettő a www.lyrikline.org költészeti portálon is olvasható. (A ford.)

kolumbusz

kolumbusz elrévedve áll, a tábla
üres síkság, kint zöld vitorla:
a juharé, s lármázik génuva;
a kikötő felől szél, és antiliáról
fecseg a matrózok szesz-szagú szája,
a leprás stigmáit, akár fehér
foltjait egy térkép, a világ elé tárja,
a mólón összetekeredve alvó hajókötelek
s a hínár-írás eltörlődik, majd újra-íratik,
s egy újabb hullám eltörlője lesz –
akárha tanulna a tenger még, szakasztott
úgy, ahogy kolumbusz, akinek barackot
nyom épp fejére a tanár: keményet,
hogyan alatta a padló inogni kezd, megéled.

hamburg – berlin

megállt a vonat két állomás között. odakint abba-
hagyták a kurbli tekerését: mozdulatlan volt a vidék,
akár egy kép az aukcióvezető harmadik koppantása előtt.

egy falu, háttal a napnak. a fák csoportokban,
sötét csuklyásan. négyszögletes veteményestáblák,
egy óriási solitaire-játék kártyái.

a távolban két szélkerék
próbaúrát végzett az égbe:
isten visszatartotta lélegzetét.

(Tatár Sándor fordításai)

BALOGH MÁRTON

Tokiói rajzok

Úrhajós

Földfekete hajléktalan vonul a villanegyed szegélyén.
Téli felhők alatt egy rettenetes rovar, ellenséges tank.
Vasárnap dél van.
A japánkertek beleborzonganak.
Nejlonzacskókat madzagolt combtőig a lábszárára, némán
tolja föltornyozott kacatjait.
A kordé oldalán fityeg plüss-kabalája.
Hello Kitty, a fehér cica.

A Törvény kapujában

A szentély fesztiváljának színes tömegében, a torii kapun
már belül ácsorog egy útbaigazító őr.
Kisfiú közeledik, könnyű gázzal felfújta nagy papírkutyát
húz kerekeken.
Ünnepien jár, mint akinek sikerült illúzióba ringatnia
magát.
Először egy rábízott baráttal, kinn jár a felnőttesség szűz
vizein.
Mágnes vonzza az egyenruhás férfi elébe, megáll a libegő
állattal, s jelenti: „A múltkor vettük.”
Indul is tovább a belső kapukhoz, a szentély felé.

Bevitt tus

Kisfiával a fedett uszoda öltözőjében, fiatal apa, szörfruhát
hámoz magáról.
Mielőtt fölkapná utcai ingét, látható az aprólékos tetoválás,
japánul „bevitt tus”, mely a jobb válláról burjánzik szét
felkarján és lapockáján.
A rövid ingujj és a könyök között megpróbálta kiirtani,
fakult a rajz is, a bőre is.
Kinn az előcsarnokban a karcsú, mosolygós, fehér
halásznadrágos asszony, és még két gyerek.

Jó apa, könnyű elképzelni, ahogy játszik velük.
Míg haját szárítanak s ő kószálgat, jobb felkarját fásli fedi,
mert itt is tilos a tus.
Köröz puhán és elszántan, háziasított párduc.

Elrepülni

A sziget, ahol születtem, Okinawához tartozik.
Kerülete négy kilométer.
Osztálykirándulásaink menete évről évre változatlan volt.
A tanár bácsi elindította a fiúkat a tengerpart mentén.
A lányokat az ellenkező irányba.
Amikor összetalálkoztunk, letelepedtünk és ki-ki
előcsomagolta a dobozos ebédjét.
Egyetemem Kiotóban néztem ki magamnak, s mivel
Okinawát akkor még maguknál tartották az amerikaiak, a
felvételi vizsgára útlevelet váltottam ki.

A macskahomlok epreskert

Kitesszük a konyhai szemetet a hét két napján a ház elé, és
cserébe epret nevelhetünk.
Ez a Szerveshulladék Újrahasznosító Nonprofit Társaság.
Autóval tíz perc a fóliaházig.
Itthonról, a konyhai csapból viszek egy liter vizet.
A kisunokám is jön, mert az eper februárban folyamatosan
pirosodik.
Egy leszúrt név-pálcika jelzi ezernyi közt a mi négy
tövünket.
Ahogy felénk mondjuk, macskahomlok méretű epreskert.

MESTERHÁZI MÓNIKA

Ezt megint

Az ügyintézással és ácsorgással
töltött fél nap után hanyatt fekvé
már nem fáj úgy a hátad, a csípőd
és a többi. Míg én a szekrényben
egy PIN-kód nyomai után kutattam,
te József Attila „kései” verseit
mondtad, egymás után, és
tudtam, hogy belülről. Mikor
a kód nem lett meg, odajöttem,
és ahogy mozdultál, felszisszentél:
nagyon fáj. „El ne mondd!” Ezen
végre nevettünk. Eszembe jutott,
ezt megint nem lehet majd elmesélni.